

Vergaderjaar 2013–2014

33 610

Wijziging van de Wet inkomstenbelasting 2001, de Wet op de loonbelasting 1964, de Pensioenwet, de Wet verplichte beroepspensioenregeling en de Invoerings- en aanpassingswet Pensioenwet in verband met de aanpassing van het fiscale kader voor oudedagsvoorzieningen (Wet verlaging maximumopbouw- en premiepercentages pensioen en maximering pensioengevend inkomen)

D

NADER VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR FINANCIËN¹

Vastgesteld 19 september 2013

De memorie van antwoord geeft de commissie aanleiding tot het maken van de volgende nadere opmerkingen en het stellen van de volgende nadere vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord bij het onderhavige wetsvoorstel. Deze leden hebben naar aanleiding van de antwoorden van de regering nog de volgende vragen.

De leden van de VVD-fractie onderkennen dat het voorontwerp van wet tot wijziging van de Pensioenwet en de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 in verband met invoering van de reële ambitieovereenkomst en aanpassing van het financieel toetsingskader kan leiden tot opwaartse druk op de premies.

Hoewel dat wetsvoorstel los kan worden gezien van het onderhavige voorstel, maakt dat de daadwerkelijke premiereductie als gevolg van dit wetsvoorstel wel relevanter. Over de daadwerkelijke reductie van de premie en de samenhangende generatie effecten blijft bij de leden van de VVD-fractie zorg bestaan. Deze leden begrijpen en onderschrijven dat de verantwoordelijkheid met betrekking tot het vaststellen van het premie-

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Van der Linden (CDA), Terpstra (CDA), Sylvester (PvdA), Essers (CDA) (voorzitter), Witteveen (PvdA), Nagel (50PLUS), Elzinga (SP), Koffeman (PvdD), Reuten (SP), Knip (VVD), Hoekstra (CDA), Van Boxtel (D66), Backer (D66), Vos (GL), De Boer (GL), De Lange (OSF), Sent (PvdA), Postema (PvdA), Van Strien (PVV), Faber-van de Klashorst (PVV), Ester (CU), De Grave (VVD) (vicevoorzitter), Bröcker (VVD), Kok (PVV), Buijn (VVD)

niveau primair bij de besturen van de pensioenfondsen zelf zit. Hoe ziet de regering het externe toezicht van DNB voor zich indien van evenwichtige belangenbehartiging geen sprake is? De regering geeft aan dat de gehanteerde premies nauwlettend worden gemonitord. Hoe verhoudt zich dit tot het toezicht van DNB? Hoe gaat de regering daar zorg voor dragen?

De leden van de VVD-fractie hebben in het voorlopig verslag de volgende vraag gesteld, maar daarop geen eenduidig antwoord gekregen en verzoeken de regering daarom deze vraag alsnog te beantwoorden. Kan de regering cijfermatig inzicht geven in de nivellerings-effecten van de aftopping van het pensioengevend inkomen op 100.000 euro? Kan de regering inzicht geven in de omvang van de groep die wordt geraakt door deze aftopping en de effecten die de aftopping heeft op de pensioenopbouw voor deze groep?

Volgens de regering is in geval van een partnerpensioen op risicobasis sprake van een repeterende pensioentoezegging. Betekent dit dat eveneens jaarlijks een nieuwe pensioenovereenkomst dient te worden gesloten? Is dat in de praktijk ook het geval?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie danken de regering voor de memorie van antwoord. Naar aanleiding daarvan hebben zijn een aantal nadere vragen.

Complement boven fiscaal gefaciliteerde basisregeling

De Memorie van antwoord stelt: «Het is op grond van het zogenoemde Toetsingskader AVV niet mogelijk cao-bepalingen over pensioenen algemeen verbindend te verklaren».² De leden van de SP-fractie vragen de regering of het onderhavige wetsvoorstel enige beperking oplegt aan de vrijheid om in een CAO een onverplichte (en niet algemeen verbindende) deelname aan een pensioenregeling boven de fiscaal gefaciliteerde basisregeling overeen te komen (ook wel netto-netto-regeling genoemd; bijvoorbeeld een premie basisregeling 1,75% met daarboven een niet-fiscaal gefaciliteerde premie van 0,25%). Sommige pensioenfondsen kennen momenteel een netto-regeling als aanvulling op de basisregeling, waaraan deelnemers verplicht meedoen. Indien de voorgaande vraag bevestigend beantwoord werd, is de regering dan bereid om de bestaande netto-regelingen te respecteren zodat deelname aan die regelingen verplicht kan blijven?»

Budget en budgettaire effecten

De leden van de SP-fractie hebben een aantal vervolgvragen over budgettaire aspecten van het wetsvoorstel.

Ten eerste betreffende de discontovoet waarmee gerekend is. De regering schrijft: «Bij de raming van de kosten van de omkeerregel wordt de discontovoet gelijkgesteld aan het rendement op pensioenvermogen. Hierdoor is het rente-effect nihil. De kosten in box 1 worden daardoor volledig veroorzaakt door het verschil tussen het belastingtarief bij uitkering en het belastingtarief bij vrijstelling/afrek van de pensioenpremie.»³ Verzekeringstechnisch valt deze discontovoet te begrijpen. Maar aangaande de rentekosten voor de staat lijkt eerder de rente op de staatsschuld relevant. Is dit correct? Met welke hoogte van de discontovoet is in de diverse berekeningen bij het wetsvoorstel gerekend? Hoe gevoelig is de geraamde structurele bruto opbrengst van € 1,4 mld. voor

² Kamerstukken I 2012–2013, 33 610, C, blz. 21.

³ Kamerstukken I 2012–2013, 33 610, C, blz. 19.

een variatie in de gehanteerde discontovoet (zeg van 1%-punt)? Hoe hoog is de reële rente op 30-jarige staatsobligaties thans (huidige uitgifte, huidige inflatie) en hoe hoog was deze *ongeveer* gemiddeld genomen over de afgelopen 20 jaar?

Ten tweede betreffende het huidige budget. De regering geeft aan dat de kosten van de omkeerregel voor de staat thans structureel € 9 mld. belopen – ongeveer gelijkelijk verdeeld over derving box 1 en box 3.⁴ Is het correct dat door het wetsvoorstel het hiermee overeenkomende structurele bedrag nog € 7,6 mld. is (€ 9-€ 1,4 mld.)? Is het correct dat vanwege uitverdieneffecten op andere belastingen de structurele besparing door het wetsvoorstel € 1 mld. is en niet € 1,4 mld.?⁵

Ten derde betreffende de besparing voor de staat door het wetsvoorstel. De besparing of opbrengst 2017 is volgens de regering € 2,9 mld. terwijl de structurele bruto besparing € 1,4 mld. is. Ligt de top van de besparing ook in 2017? Zo nee, in welk jaar wordt met welk bedrag het maximum bereikt (om vervolgens af te lopen tot € 1,4 mld.)?

Ten vierde betreffende het budgettaire beslag van de aftopping. De leden van de SP-fractie danken de regering voor de correctie van hun rekenfout ten aanzien van het structureel versus het jaareffect van de aftopping. Aangaande de 360.000 *actieve* personen die in 2011 een inkomen boven € 100.000 hadden, danken deze leden de regering voor de verwijzing naar een CBS-publicatie van afgelopen maart.⁶ Hieruit blijkt dat 145.000 personen in 2011 een looninkomen van € 100.000 of meer ontvingen. Daarnaast is er nog de categorie boven € 100.000 die pensioen in de derde pijler opbouwt. De regering rekent echter met een totaal aantal personen van 100.000. Doet de regering dit voorzichtigheidshalve of is dit aantal empirisch onderbouwd?

Een vijfde reeks vragen betreft elementen van alternatieven voor het wetsvoorstel. Wat zou de besparing 2017 en de structurele besparing voor de staat zijn (ten opzichte van thans) indien er net zoals in het wetsvoorstel afgetopt wordt bij € 100.000 terwijl *alle* inkomens daaronder 2,15% premie mogen aftrekken tegen een tarief van 30% (het huidige box 3 tarief)? Hoe zou dit liggen bij een premieaftrek van 1,75%? Wat zijn (op basis 2013) de kosten voor de staat van het verlagen van het tarief van de eerste belastingschijf met 1%-punt?

Maatschappelijk netto-effect van het wetsvoorstel

De leden van de SP-fractie hebben een aantal vragen over het maatschappelijk netto-effect van het wetsvoorstel. Stel dat onder het wetsvoorstel alle optimistische verwachtingen van de regering over pensioenopbouw zouden uitkomen. Is het dan zo dat de regering niettemin verwacht dat (ceteris paribus) ten opzichte van de huidige wet de totale gepensioneerde bevolking jaarlijks over minder pensioen zal gaan beschikken zodanig dat deze bevolking jaarlijks minder consumptief kan besteden? De leden van de SP-fractie leiden dit af uit de raming van de regering dat er structureel een lagere opbrengst indirecte belastingen zal zijn van € 0,4 mld. (zie de voorlaatste voetnoot). Uitgaande van derving in voornamelijk het hoge btw-tarief zou de achteruitgang voor de gepensioneerde bevolking ongeveer € 2 mld. per jaar zijn. Is dit correct? Is het dan ook correct dat per saldo deze € 2 mld. de prijs is voor de € 1 mld. structurele budgetmutatie voor de staat? Is het ook correct dat de hogere pensioeninkomens waarschijnlijk gering minder zullen consumeren, zodat de genoemde

⁴ Kamerstukken I 2012–2013, 33 610, C, blz. 19.

⁵ Het verschil zit volgens eerdere informatie van de regering in lagere indirecte belastingen als gevolg van lager pensioen (Kamerstukken II 2012–2013, 33 610, nr. 8, blz. 39–40)

⁶ Gerda Gringhuis, «In 145 duizend banen wordt een ton of meer verdiend», CBS Webmagazine, 14 maart 2013.

€ 2 mld. voornamelijk ten koste gaat van de effectieve bestedingen van de lage- en de middeninkomens?

Indien de regering nu alles bij het oude zou laten doch € 1 mld. extra belasting zou heffen bij de gepensioneerden (indien het deze groep is die volgens de regering getroffen zou moeten worden) dan blijven de complicaties van het wetsvoorstel achterwege en bovendien levert dit een maatschappelijk voordeel van € 1 mld. op (€ 2–€ 1 mld.). Is deze redenering volgens de regering correct? (De vraag is naar de correctheid van de redenering, niet naar de politieke instemming van de regering.) Indien wetsvoorstel 33.672 hierbij betrokken wordt (€ 0,25 mld.) dan zou het gaan om een extra belastingheffing van € 0,75 mld. en een maatschappelijk voordeel van € 1,25 mld. Is dit volgens de regering correct? De regering stelde eerder: «Vanaf een inkomensniveau van € 100.000 acht het kabinet het echter niet nodig dat de samenleving de pensioenopbouw over inkomen boven deze grens fiscaal faciliteert.»⁷ Deze opvatting bij het bovenstaande betreffende, zou met een daartoe strekkend eenvoudig aftoppingswetsvoorstel (structurele budgetmutatie € 0,3 mld.) de eerder genoemde extra belastingheffing beperkt kunnen worden tot € 0,45 mld. Onderschrijft de regering althans de eenvoud van deze variant?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks

De leden van de fractie van GroenLinks hebben met belangstelling kennis genomen van de vragen van de andere fracties in het voorlopig verslag en de antwoorden van de regering daarop. Naar aanleiding daarvan willen zij enkele aanvullende vragen stellen.

Welke mogelijkheden ziet de regering om door aanvullende regelgeving c.q. maatregelen te bewerkstelligen dat de pensioenfondsen de verlaging van het opbouwpercentage ook daadwerkelijk gaan inzetten voor verlaging van de premies?

De aftopping van de fiscale aftrekbaarheid van de pensioenpremie in het Witteveenkader wordt in ieder geval gedeeltelijk teniet gedaan in de excedentregeling, door voor alle inkomensgroepen belastingvrij sparen mogelijk te maken tot 1,85%, waarvan blijkens de memorie van antwoord met name de inkomens boven de € 100.000 zullen profiteren. Hoe beoordeelt de regering op dit punt de samenhang van beide wetsvoorstellen? Wordt met de excedentregeling niet één van de doelstellingen van de aanpassing van het Witteveenkader, te weten het beperken van de fiscale facilitering van pensioenopbouw tot de minder draagkrachtigen, onderuit gehaald? Is daarmee nog wel sprake van consistente wetgeving? Kan de regering ook cijfermatig aangeven in hoeverre de aftopping in het Witteveenkader teniet gedaan wordt door de excedentregeling? Wat blijft er over van de aftopping?

In de memorie van antwoord noemt de regering als mogelijk alternatief voor het ingediende voorstel de mogelijkheid het opbouwpercentage terug te brengen tot 2% (in plaats van 1,75%) met een aftopping op € 50.000 (in plaats van € 100.000). De regering geeft echter niet aan wat de financiële effecten zijn van dit (in de Tweede Kamer door de leden van de fractie van GroenLinks aangedragen) alternatief, en welke voors en tegens dit alternatief volgens de regering kent. Kan de regering dit alsnog aangeven?

⁷ Repliek van de regering bij het advies van de Raad van State (Kamerstukken II 2012–2013, 33 610, nr. 4, blz. 13–14).

De regering noemt ook de door de commissie-Van Dijkhuizen voorgestelde aftoppingsgrens van twee maal modaal (€ 67.000). Kan de regering becijferen wat de effecten zouden zijn van het hanteren van die aftoppingsgrens, zowel bij een opbouwpercentage van 1,75% als van 2%, als van een tussen tussentijdse percentage van bijvoorbeeld 1,9%?

Vragen en opmerkingen van het lid van de fractie van 50PLUS

het lid van de fractie van 50PLUS heeft met belangstelling kennis genomen van de vragen van de andere fracties in het voorlopig verslag en de antwoorden van de regering daarop. Naar aanleiding daarvan heeft dit lid de volgende vragen.

Het lid van de fractie van 50Plus stelt dat, de gehele behandeling in de Tweede Kamer en de tot dusverre gevoerde schriftelijke voorbereiding in de Eerste Kamer in beschouwing nemend, de – volgens dit lid absoluut niet betrouwbare voorspellingen van het CPB – een grote rol spelen. Tijdens de schriftelijke behandeling in de Tweede Kamer stelde de regering op basis van de raming van het CPB dat een derde van de maximale premievrijval niet ingeraamd kan worden. Hoe hard kan dit gegeven in de huidige actuele situatie worden ingeschat? In het verlengde stelt het CPB dat een versoering van de pensioenregeling kan worden ingeruild tegen een hoger brutoloon. Daar gaat de regering niet over en het CPB al helemaal niet, aldus dit lid. Wat is de zin dit op deze manier in de discussie te betrekken, zo vraagt hij. Gebruikt de regering niet het CPB en omgekeerd, laat het CPB zich niet gebruiken als dekmantel voor de regeringsvoornemens?

Het CPB gaat er vanuit dat de premiedaling daadwerkelijk zal plaats vinden.⁸ Ook de – naar het oordeel van het lid van de fractie van 50PLUS volgzame – regering verwacht dit en heeft een oproep gedaan aan de sociale partners. Hoe reëel is het een beleid te baseren op een gang van zaken waarop men zelf uiteindelijk geen invloed heeft? De regering stelt dat dit effect nodig is onder andere met het oog op de beoogde verhoging van de koopkracht van individuele werknemers. Lagere pensioenpremies bieden burgers meer bestedingsruimte, wordt volgens de regering gesteld. Feit is volgens dit lid aan de andere kant dat de vele gepensioneerden al jaren lang geen prijscompensatie krijgen en dit jaar zelfs gekort zijn. Voor 2014 dreigt hetzelfde. De gepensioneerden gaan er in 2013 en 2014 het meest erop achteruit.

Een lagere premie betekent dat het langer zal duren voordat de buffers weer op voldoende peil zijn gebracht. Als de regering stelt dat de koopkracht van individuele werknemers toeneemt, terwijl ook in het licht van Prinsjesdag 2013 blijkt dat de gepensioneerden het meest in koopkracht worden geraakt, is de regering dan niet bezig met het ernstig benadelen van een bepaalde generatie en bevordert de regering op die manier niet indirect een generatieconflict? Hoe moet in dit verband de in de memorie van antwoord gepropageerde evenwichtige belangenbehartiging worden gezien tegen de nadrukkelijk slechte resultaten voor gepensioneerden in de koopkracht in 2014? Welke rol speelt DNB in dit verband als externe toezichthouder? Deelt de regering de opvatting dat regering en parlement niet gaan over de hoogte van de pensioenpremies en dat de eisen van onder andere het CDA en D66 dat deze omlaag moeten, buiten hun bevoegdheid gaan?

Vindt de regering dat de gezondmaking van de pensioenfondsen en daarmee het vermijden van extra kortingen en het herstellen van de

⁸ Kamerstukken I 2012–2013, 33 610, C, blz. 3.

indexering een eerste prioriteit is tegenover de gepensioneerden die hiervoor hun hele leven hebben gewerkt en gespaard? In de memorie van antwoord wordt gesteld dat een stijging van de AOW-leeftijd tot boven de 71 jaar wordt verwacht. Is er een globale aanduiding te geven wanneer dit zo zal zijn? Kan globaal geschetst worden hoe de nu besloten 67 jaar en de aangekondigde 71 jaar de komende jaren zal verlopen?

Kan de regering een beeld geven wat het zou betekenen als het onderhavige wetsvoorstel en het wetsvoorstel pensioenaanvullingsregelingen (33 672) in de Eerste Kamer niet zouden worden aangenomen en wat de ernst hiervan zou zijn? Is de eventueel mis te lopen € 3 mld. redelijkerwijs nog op een andere manier te compenseren? In concrete termen, wat zou het ook betekenen voor de ingediende begroting 2014? Als de regering de huidige impasse met de Eerste Kamer niet weet te doorbreken en de eerder aangehaalde wetsvoorstellen verworpen dreigen te worden, zou de regering er niet verstandig aan doen deze voorstellen terug te nemen om aanpassingen voor te bereiden? Een alternatief idee zou volgens het lid van de 50PLUS-fractie zijn dat de regering de verrouwenskwestie aan deze voorstellen verbindt en bij verwerping zal aftreden. Is dit een politieke optie of sluit de regering dit voor 100% uit?

Vragen en opmerkingen van het lid van de fractie van de OSF

Naar aanleiding van de memorie van antwoord en een aantal recente ontwikkelingen heeft het lid van de OSF de volgende nadere vragen.

De eerste vraag heeft betrekking op een eerdere vraag die dit lid in het voorlopig verlag van 3 september 2013 (33 610, B) stelde, welke luidde: «Tenslotte rijzen er bij het lid van deze fractie vragen over de ontwikkelingen in Nederland op pensioengebied in vergelijking met die in andere landen die tot de Europese Unie behoren. De indruk bestaat dat de versobering van pensioenen in ons land veel verder gaat en zich veel sneller voltrekt dan in de meeste andere landen van de EU. Dit is merkwaardig in onder meer de volgende zin. Door de steun die Nederland verleent aan het beleid van de ECB om de rente historisch laag te houden, zijn de Nederlandse pensioenfondsen in grote problemen, met alle gevolgen van dien voor de deelnemers. Tegelijkertijd verleent een land als Nederland miljardengaranties en ook directe miljardensteun aan landen die aan hun burgers aanmerkelijk riantere pensioentoezeggingen doen dan in de Nederlandse situatie beoogd wordt. Kan de regering een actueel overzicht verstrekken van pensioenleeftijden en pensioentoezeggingen zoals die in de overige landen van de EU gelden?»

In de memorie van antwoord stelt de regering dat uit een witboek van de Europese Commissie⁹ blijkt dat in verschillende landen waaronder Duitsland, Griekenland, Ierland, Italië, Portugal en het Verenigd Koninkrijk de pensioenleeftijd recent is verhoogd en/of in de toekomst (verder) oploopt. Dat is wellicht het geval, naar het oordeel van lid van de OSF-fractie is dit geen antwoord op de gestelde vraag. Uit het geciteerde overzicht blijkt dat in de meeste landen, ondanks recente verhogingen, de ingrepen in de pensioenleeftijd veel minder drastisch zijn dan in Nederland. Nadrukkelijk herhaalt het lid de OSF-fractie de eerder gestelde vraag en verzoekt om een adequaat antwoord.

Tevens stelt de regering in dit verband: «In hoeverre een pensioenstelsel tot een fatsoenlijk inkomen leidt na pensionering is het beste af te leiden uit de vervangingsratio (het verwachte pensioen in verhouding tot het

⁹ COM(2012)55 «Een agenda voor adequate, veilige en duurzame pensioenen» (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0055:FIN:NL:PDF>)

loon). Uit cijfers van de OESO blijkt dat Nederland op dit moment een redelijk genereus pensioenstelsel heeft ten opzichte van andere landen.»¹⁰

Naar de mening van het lid van de OSF-fractie worden hier appels met peren vergeleken. Het aanvullend pensioen in Nederland komt tot stand door middel van een spaarsysteem dat in belangrijke mate onafhankelijk van vergrijzing is. In vrijwel alle andere landen in de EU is sprake van een omslagstelsel dat buitengewoon gevoelig is voor de afnemende verhouding tussen werkenden en gepensioneerden. Dat Nederland een pensioenstelsel heeft dat nog steeds minder slecht functioneert dan dat in veel andere landen in Europa is een direct gevolg van het feit dat de Nederlandse werknemer een leven lang spaart voor zijn oudedagsvoorziening waar dat in vrijwel geen enkel ander land gebeurt. De vergelijking met de bekende fabel van Jean de la Fontaine over de krekel en de mier dringt zich hierbij op. Wat de regering een «redelijk genereus pensioenstelsel» voor Nederland noemt, is *wel* tot stand gekomen door spaarzaamheid, en voornamelijk buiten de overheid om. De werknemer in Nederland investeert voor zijn eigen oudedagsvoorziening door gedurende zijn werkzame leven af te zien van een aanzienlijk hoger besteedbaar inkomen. Waar het dus om gaat is in hoeverre de belastingbetaler bijdraagt aan de bekostiging van pensioenen. Graag ontvangt het lid van de OSF-fractie een vergelijking tussen EU-landen over hoeveel via de belastingen per hoofd van de bevolking in ieder land bijgedragen wordt aan het bekostigen van pensioenen. Is niet het vermoeden gewettigd dat in Nederland, waar premie betaald wordt voor de AOW en waar de aanvullende pensioenen op een spaarsysteem berusten, de belastingbetaler aanzienlijk minder bijdraagt dan in al die landen waar uitsluitend een omslagstelsel van kracht is?

Voorts heeft het lid van de OSF-fractie een vraag over een notitie van Mercer van 13 september jl.¹¹ In deze notitie komt dit toonaangevende bureau met berekeningen over de gevolgen van het voorliggende wetsvoorstel. Het realiteitsgehalte van de aannamen die de regering gebruikt bij haar berekeningen wordt in twijfel getrokken en haar aannamen worden als te optimistisch gekwalificeerd. Het betreft de volgende drie aannamen:

	Regeringsaanname	Mercer aanname
a	In het verleden 2,25% opbouw met pensioenleeftijd 60 jaar (fiscaal maximaal).	In het verleden 1,85% opbouw met pensioenleeftijd 62 jaar.
b	Volledige indexatie.	Tot 2009 volledige indexatie, daarna tot 2013 de gemiddelde pensioenfonds-indexatie, daarna indexatie oplopend tot drie kwart van de prijsinflatie.
c	Volledig werkzaam van 25 jaar tot pensioengerechtigde leeftijd (oplopend tot 71,5 jaar).	Volledig werkzaam van 25 jaar tot 2 jaar voor de AOW-leeftijd (oplopend tot 69,5 jaar).

Bij de tweede aanname kan nog opgemerkt worden dat vrijwel alle bedrijfstakpensioenfondsen al sinds 2004 niet volledig indexeren, en dat de indexatie sinds 2009 in het geheel niet wordt uitbetaald.¹² Deze situatie geldt voor de grote meerderheid van de drie miljoen gepensioneerden. De pensioenaanspraken van jongeren zijn in die periode navenant verlaagd.

¹⁰ Kamerstukken I 2012–2013, 33 610, C, blz. 31.

¹¹ <http://www.mercer.nl/articles/weekers-pensioenenberekening>

¹² Zie voor cijfers over het ABP <http://www.pensioenbelangen.nl/wp-content/uploads/2009/04/deteloorgang-van-het-welvaartsvaste-abp-pensioen.pdf>

Men kan dus stellen dat de tweede aanname van Mercer duidelijk te optimistisch is, om over die van de regering maar niet te spreken.

In een realistisch scenario geven de Mercer berekeningen aan dat het toekomstig pensioeninkomen als percentage van het laatste loon veel lager uitvalt dan door de regering gesuggereerd. Dit baart het lid van de fractie van de OSF zeer grote zorgen. Graag ontvangt dit lid in dit verband een uitgebreide beschouwing over de berekeningen en aannamen van Mercer in vergelijking tot die van de regering.

De leden van de commissie zien de beantwoording van voorgaande vragen met belangstelling tegemoet en verzoeken de regering deze uiterlijk vrijdag 20 september aan de Kamer te doen toekomen.

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Essers

De griffier van de vaste commissie voor Financiën,
Van Dooren